

**„SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK MODERNIZÁCIÓJA, KÖZPONTI ÉS
TERÜLETISTRATÉGIAI TERVEZÉSI KAPACITÁSOK MEGER SÍTÉSE,
SZOCIÁLPOLITIKAI DÖNTÉSEK MEGALAPOZÁSA”**

TÁMOP 5.4.1. KIEMELT PROJEKT

IV. Pillér

**Kábítószer probléma kezelésével összefüggő szolgáltatások fejlesztése pillérrel
összefüggő helyi munkákra vonatkozó feladatok**

IV.1.2.4.1. Helyi kockázat-elemzés a szükséglete-meghatározási és értékelési
eszköztár működését veszélyeztető vagy bizonytalanra tevő
hatások azonosítása érdekében

IV.2.1.4.2. A szükséglet-meghatározásra szolgáló rendszer működési eredményeinek
konvertálása a helyi szolgáltatási háló értékelési rendszer igényeinek megfelelően – a
konverziós folyamat vizsgálata, torzulások, helyi konszenzusok létrehozása az
elfogadható bizonytalansági szintekről

Készítették:

A Dunaújváros Ifjúságáért Közalapítvány

**Szente Tünde
Szemenyei István
Klein Imre**

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet megbízásából

1. Bevezetés

Ebben a tanulmányban azt a célt tűztük ki magunk elé, hogy Dunaújváros Megyei Jogú városban a TÁMOP 5.4.1. projekt keretében eddig elvégzett munka során (helyi szükségletfelmérés), elvégezzünk egy olyan elemzést, ami a helyi ellátórendszer fejlesztését segíti, támogatja.

Az elemzések segítették a vizsgálat tárgyát képező város jelenlegi ellátási helyzetét, a célokat megvalósító szervezet megvalósulási lehetőségeit, erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

Az elmúlt időszak alatt végzett munkánk során számunkra megmutatkozó tények igazolták, hogy a szenvedélybetegségek egészségügyi és szociális ellátórendszerében jelentős változásokat kell eszközölnünk, annak érdekében, hogy a helyi társadalmi és egyéni problémákat kezelni tudjuk. Az is bebizonyosodott, hogy ez a helyzet nem fenntartható, hiszen az ilyen jellegű beavatkozások tervszerű, kiegyensúlyozott ellátó rendszert igényelnek.

Amikor számtalan nehézséggel szembesültünk a szolgáltatások átvizsgálásakor a szenvedélybetegek ellátása kapcsán, sok olyan akadályozó tényező került felszínre, amely akár a város, vagy annak térsége számára megoldhatatlan problémának tűnik. Hogy ezen a területen érdemben előre tudjunk lépni, meg kell jegyeznünk, hogy központi, regionális, államigazgatási és mindenfajta politikai (szakpolitika is) akarat nélkül nem lehetünk sikeresek (forrás, fenntarthatóság).

A helyzetelemzések során megállapítást nyert, hogy az ellátórendszer városban meglévő elemei végzik feladatukat. Az összes alapvető szükségletre (általános egészségügyi állapottal, addikcióval, lakhatással, foglalkoztatással, illetve bűnelkövetői magatartással kapcsolatban) valamilyen módon reagálnak a szolgáltatók. A probléma inkább ott látszódik, hogy a szenvedélybetegségek hatékony kezelését feltételező szakmaközi együttműködések területén jelentős hiányosságok mutatkoznak. Ezt a helyzetet mélyíti az is, hogy a civil szféra szereplői nem jelennek meg markánsan a városban.

2. Kutatási módszerek

A megállapításokat segítették a **fókuszcsoportos beszélgetések** és **kérdőíves kutatások**, valamint a **SWOT-elemzés**. Dunaújvárosban megtörtént a projekt keretében az ellátási-kezelési helyzet feltérképezése, a kielégített és kielégítetlen szükségletek elemzése.

A dunaújvárosi Egészségmegőrzési Központban 2011. február 23-án ismételtén foglalkoztunk a helyi szükséglet-meghatározás problémakörével, az ellátó-háló feltérképezésével egy work-shop keretében, amin részt vettek a városban működő ellátó-helyek, intézmények vezetői, képviselői. Így az Egészségmegőrző Központ, a Szent Pantaleon Kórház, a Magyar Mentőszolgálat Alapítvány, Dunaújváros Megyei Város Polgármesteri Hivatala Szociális irodájának képviselője.

- A módszer segítségével nem csak a jelenlegi állapotokat tudtuk elemezni, hanem azonosítottuk azokat a szolgáltatásbeli hiányosságokat, melyek az azokra adott célok kijelölését szolgálta, így:
- Számba vettük azokat a helyi erőforrásokat, melyekre a megfogalmazott céljainkat építhetjük, amelyek most is léteznek és jól működnek.
- Felsoroltuk azokat a hiányosságainkat/gyengeségeinket, amelyek ezeket a célokat akadályozhatják, de a megvalósulás érdekében pozitívan változtathatók.
- Szó esett arról is, hogy melyek azok a külső tényezők/lehetőségek, amik elősegíthetik a rövid-, középtávú céljaink elérését, melyekre építve a projekteket erősödhetnek.
- Valamint arról is beszéltünk, hogy az elképzeléseinket, céljainkat mik veszélyeztethetik, gátolhatják.

Mindezek alapján egyértelművé vált számunkra, hogy ezen a területen hogyan áll a város és térsége, van-e elegendő számú együttműködésre képes intézménye, jól képzett szakembere és a meglévő (hiányzó) intézményelemekhez szükséges fenntartási forrás? Ehhez nem csupán a területen dolgozók akarata szükséges, hanem sok minden más is.

3. A szenvedélybetegek kívánatos/optimális ellátási hálója

Az, hogy mi a városban/térségben, milyen módon képzeljük el a fejlesztést és az ellátás szervezését a jövőben, arra egyértelműen azt fogalmaztuk meg, hogy azt a legszélesebb bázist képviselő szenvedélybetegek és hozzátartozóiknak elérése alkotja, akiknek az ellátások, kezelések rendelkezésükre kell, hogy álljanak. Egyben azoknak is, akik nehezen tájékozódnak, vagy nem elégséges motivációval bírnak ahhoz, hogy a kezelést megkezdjék.

Az elképzelt rendszernek olyan mértékben kell megfelelnie a szerhasználók és környezetük elvárásainak, hogy biztosítsa a szenvedélybetegek kezelésének, ellátásának helyi szintű lefedettségét. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a kezelési-ellátási elemek nem mindegyikének kell szerepelnie helyi szinten, de a hiányzó elemek elérhetőségét, hozzáférhetőségét biztosítani, ismertetni kell.

Az elemzés során egyértelműen látszott, hogy a városban a szenvedélybetegekkel közvetlen találkozó ellátó rendszerben **a kórházi-egészségügyi terület** található meg. Viszont az is kitűnt, hogy igaz, hogy elérhető a szolgáltatás, de annak kapacitása korlátozott, amely elsősorban a teljesítmény-volumen korlátnak tudható be.

Ennek a humán-erőforrási kapacitásra is hatása van. Kevés a szakember. Azonban erről az ellátási területről nem szabad lemondanunk, azt a várhatóan soron következő kórház strukturális fejlesztéseknél prioritásba kell vetetni.

Ennek az intézményi struktúrának kiemelt elemeként kell szerepelnie a **szenvedélybetegek közösségi-, alacsony küszöbű ellátásának**.

Ez a két terület nyújt véleményünk szerint helyi szinten esélyt arra, hogy a szenvedélybetegségek látenciáját a holtpontról kimozdítsa és az ellátó rendszer felé terelje a klienseket.

A leggyorsabban ezeken a területeken látunk lehetőséget a fejlesztésre, akár úgy is, hogy a már működő Útkeresés Segítő Szolgálat meglévő infrastruktúrájára építve, olyan végzettségű szakembereket vonunk be (szociális munkás, addiktológiai konzultáns, mentálhigiénés szakember, szociálpedagógus, pszicho-pedagógus stb.), akik már jelenleg is rendelkezésre állnak, vagy állhatnak. Ezt a célt aránylag kis anyagi ráfordítással érhetjük el.

Ezzel a fejlesztéssel a kezelés-ellátási rendszer legszélesebb spektrumát lehetne elérni, így szervezett formában adhatunk lehetőséget arra, hogy a szerhasználók egészségügyi, szociális szükségleteit kielégíthessük.

Fontos kitörési területnek véljük a **védőnői- és háziorvosi szolgálatot** annak érdekében, hogy a szenvedélybetegség problémakörét is beemelje tevékenységei közé. Itt szükséges elérni egy olyan paradigmaváltást, hogy a szerhasználókat ne zavarják el, hanem az egészségügyi és szociális szolgáltatók felé irányítsák.

Nem feltételezve rossz szándékukat, csupán a szakmai protokoll részévé válást kívánjuk erősíteni képzésekkel, illetve a szerhasználókkal kapcsolatos problémák kezelésével. Az alapellátásban dolgozók **informáltsága**, egymással történő **kommunikációja** alapvető igényné kell, hogy váljon.

A szenvedélybetegek ellátása során már említettük a kívánatos célt, hogy a meglévő, illetve létrehozandó **intézményi együttműködések sokkal hatékonyabbak legyenek**, s a kliensek betegútvonala gördülékenyebbé váljon. Ezért úgy kell megtervezni a kezelést, hogy az mindig **monitorozva legyen**, és a kezelési igényekhez rugalmasan igazodjon.

Az ellátási rendszer további szegmenseinek fejlesztését helyi szinten a jelenlegi ismereteink alapján nem látjuk reális célnak, legalább is rövid- és középtávon (rehabilitációs otthon, védett szállás és munkahely). Ezen a területen talán a civilek/egyházak szerepvállalását látjuk célravezetőnek, de ehhez sokkal nagyobb intenzitással kell kooperálnunk velük.

A SWOT-elemzés során a megkérdezettek az **erősségek közé emelték**, hogy a város rendelkezik sürgősségi ellátó-hellyel, kórházi detoxifikálással, addiktológiai kórházi szakellátással, valamint pszichiátriai szakellátással.

Kiépült és korlátozás nélkül elérhető a mentálhigiénés/pszichoterápiás kórházi szakellátás. A felsorolt szakellátások ambuláns módon is elérhetők. Az is a helyi rendszer erőssége, hogy kiépült és szintén korlátozás nélkül elérhetők a rehabilitációt előkészítő programok.

Ez jellemzi a szubsztitúciós terápiák mentén kiépült szakmai kapcsolatrendszereket is, hiszen a szerhasználókat többnyire sikeresen tudják átirányítani a földrajzilag máshol működő ellátó helyekre. Viszont ezt gyengeségként is megfogalmazták, hogy ez a kezelési forma a városban nem érhető el a szerhasználók számára.

Az erősségek közé sorolták azt is, hogy a nem elsődlegesen a szerhasználókra irányuló család-mediáció és -tanácsadás, valamint az életvezetési tanácsadás is fókuszál a problémára, ha felmerül a szerhasználat, és része a kezelésnek.

Az elemzés a **gyengeségek** közé sorolta az **alacsony küszöbű szolgáltatásoknál**, hogy a városban jelenleg nincs tűcsere program, megkereső munka, party-szervíz (outreach), telefonos, információs vonal.

A helyi megkereső munkánál csak a hajléktalan ellátás munkaterének eszköze, így nem a szerhasználók az ellátás célcsoportja. Az outreach típusú tevékenységek eddig csak olyan rendezvényeken működtek, melyek országos szervezésűek, de a város saját rendezvényein nem jelenik meg ez a szolgáltatás.

A **szociális ellátással** kapcsolatosan egyértelműen megfogalmazódott, hogy az alapesetben nem a szerhasználókra irányul, nem érzékenyek az ellátási formák és az ott dolgozó szakemberek sem a szerhasználókra. Gyakran a kliensek szociális hiány tünetekkel jelentkeznek valamelyik szolgáltatónál és csak később derül ki, hogy a háttérben szerhasználat is van.

Gyengeségnek ítélték meg azt is, hogy nincs a városban és környékén nappali ellátás, átmeneti otthon, közösségi alapellátás pszichiátriai-, és szenvedélybetegek részére.

Az **egészségügyi kezelésnél** kínált szolgáltatások során problémát jelent a kapacitás kérdése. Véleményük szerint a terület fejlesztésre szorul, mind ágyszám, mind szakember vonatkozásában.

Hiányosság az is, hogy rehabilitációt előkészítő program, valamint szubsztitúciós programok nem működnek a városban.

Rehabilitációs, re-szocializációs, re-integrációs szolgáltatások szintén nincsenek, ahogy elterelés sem működik.

A SWOT elemzés során **lehetőségként** sorolták fel a jelenlévők, hogy:

- a helyi médiumok fogékonyak a témára
- alacsony küszöbű ellátó rendszerek fejlesztésére pályázat áll rendelkezésre
- az elterelő szolgáltatás végzésére pályázati rendszer él
- földrajzilag máshol lévő segítő intézményekkel való kapcsolatba lehet kerülni
- a szakma elismertségének növelése
- paradigma váltás a szenvedélybetegek ellátása-, kezelése terén
- több pályázat megjelenése, kiírása a területeken
- ellátó szervezetek közötti együttműködések fejlesztése

Végezetül a **veszélyek**, kockázatok számba vételénél az alábbiak fogalmazódtak meg:

- A rendszerbe kerülés egyik akadálya a nem megfelelő adatkezelési problémakör
- A „legális” drogokat használók társadalmi elfogadottsága a városban erősebb, mint a szerhasználóké
- Az intravénás szerhasználatra jellemző rejtőzködő magatartás, amit erősít, hogy nincs a városban tűcsere szolgáltatás
- Sem HIV, sem HPC szűrés nincs a szerhasználók körében, a hiánya miatt a fertőzöttség veszélye nő
- A szociális ellátás finanszírozási és jogi háttere nem támogatja a szerhasználók ellátását
- Nappali-, és közösségi átmeneti ellátás hiányában a szerhasználók az egészségügyi ellátórendszert és a hajléktalan ellátást terhelik meg
- a közterületeken való megjelenésük a városlakók szubjektív biztonságérzetét csökkentik
- A programok többnyire pályázat „függök”, ha nincs pályázati forrás, akkor megszűnik a szolgáltatás
- ha helyben nincs megoldva az ellátási lehetőség nagyobb a valószínűsége annak, hogy a szerhasználó nem keresi, vagy kiesik az ellátó rendszerből

4. A lehetséges fejlesztések, célok ismertetése

Egy olyan modell értékű komplex és integrált intézmény és hozzátartozó szolgáltatási felület kialakítása a célunk, amely elsősorban Dunaújváros és annak kistérsége számára nyújthat megoldást.

Ezen intézmény tevékenysége során a drogproblémával kapcsolatosan általános információkat nyújt, a városban működő megelőzési tevékenységet végző intézménnyel együttműködik, elősegíti a szenvedélybetegség korai felismerését, annak kezelését, közösségi programokkal, szociális, jogi, életvezetési, konfliktuskezelési tanácsadást biztosít.

Feladatának tekinti, hogy más szakterületekkel, azok képviselőivel munkakapcsolatot létesít annak érdekében, hogy a városban és vonzáskörzetében élő szenvedélybetegek komplex nappali ellátása valósulhasson meg.

Célként azt fogalmazzuk meg, hogy a kialakítandó komplex intézmény könnyen elérhetővé váljon a szerhasználóknak, egyben olyan személyeknek is, akik kockázatnak vannak kitéve, vagy csak érdeklődnek a drogok iránt.

Elérendő cél az is, hogy a szociális hátrányt elszenvedő szenvedélybetegek társadalmi visszailleszkedéséhez is hozzájáruljon a kialakítandó szervezet.

Mindezek mellett kiemelt figyelmet érdemel a célok elérése érdekében a pályázatfigyelés- és -írás feladata, a média kapcsolatok erősítése, a jelzőrendszer erősítése, a szervezetek közötti kommunikációja, valamint az adatok kezelésének fejlesztése.

Az oktatási-, szociális-, és egészségügyi szakemberek érzékenységének növelése a szerhasználók kiszűrésénél szintén elérendő cél.

Konkrét fejlesztési céljaink Dunaújváros térségében

Fejlesztési célok	A szolgáltatás elérhetősége (elérhető: X)	Megvalósításban bevonható szereplők	Feladatok
Az egészségügyi alapellátásban dolgozók érzékenyítése		<ul style="list-style-type: none"> – KEF – Egészség-megőrzési Központ 	<ul style="list-style-type: none"> – Információnyújtás felvilágosítás – Képzés
Alacsony küszöbű szolgáltatás, ellátás		<ul style="list-style-type: none"> - Szociális munkások - Útkeresés segítő szolgálat - MMA 	<ul style="list-style-type: none"> - Tűcsere program - Nappali ellátás megszervezése
Megkereső tevékenység		<ul style="list-style-type: none"> - Szociális munkások - Útkeresés segítő Szolgálat - MMA 	<ul style="list-style-type: none"> - A megkeresést végző szakemberek számának felkérése, képzése
Parti szerviz		<ul style="list-style-type: none"> – Önkéntesek, civilek – Alapítványok 	<ul style="list-style-type: none"> - Szakmai megvalósító felkutatása
Nappali ellátás		<ul style="list-style-type: none"> – INDIT Közalapítvány felkérésével – Meglévő intézmények 	<ul style="list-style-type: none"> - a kialakítandó szolgáltatás személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése - helyiség kijelölése, engedélyeztetés, kialakítása
Önsegítő csoport		<ul style="list-style-type: none"> - önkéntesek - civilek - egyház 	<ul style="list-style-type: none"> - Szakmai segítség nyújtása
Közösségi tér		<ul style="list-style-type: none"> - Dunaújváros Ifjúságáért Közalapítvány - IITI 	<ul style="list-style-type: none"> - Személyi és tárgyi feltételek megteremtése - Helyszín kijelölése

4.1. Az egészségügyi alapellátásban dolgozók érzékenyítése

Az egészségügyi alapellátásban dolgozó szakemberek érzékenyítése már az előző tanulmányokban is felmerült abból a megközelítésből, hogy sokkal nagyobb odafigyelést kellene beépíteniük mindennapos tevékenységük során a drogprobléma iránt. (fókusz csoportos megbeszélések)

Az egészségügyi alapellátásban a minimális intervenció gyakorlata nehezen terjed el, a háziorvosok többsége nem törekszik aktívan a szenvedélybetegek azonosítására, a betegek informálására és szakemberhez való irányítására, holott ezeknek az alkalmazása társadalmi szinten is képes lehet a probléma kiterjedtségét befolyásolni.

A fejlesztés érdekében az egészségügyi alapellátásban dolgozó szakemberek ismereteinek bővítése elengedhetetlen.

erősségek	gyengeségek
Elkötelezett szakemberek Személyes kapcsolatok Szaktudás Képzési tapasztalat Kidolgozott szakmai program Infrastrukturális háttér biztosított	Információhiány Akadozó információáramlás Szenvedélybetegségek felismerésének hiánya Képzések hiánya
lehetőségek	veszélyek
KEF működése Szakmai támogatottság Önkormányzati támogatottság	Érdektelenség Forráshiány A probléma bagatellizálása Célcsoport túlterheltsége

4.2. Alacsony küszöbű szolgáltatás, ellátás

Talán ezeket a szolgáltatás típusokat lehet a jelenlegi szakemberhiányos helyzetben a leggyorsabban megvalósítani, akár úgy is, hogy a már működő Útkereső segítő szolgálat, vagy az MMA meglévő infrastruktúrájára építhetők lehetnek.

Az ilyen jellegű szolgáltatásokban lévő tudásuk, rá- és továbbképzéssel aránylag kis költséggel fejleszthetők.

Az ellátás során nem lehetnek szigorú elvárások, terápiás szerződések, nem lesz követelmény az absztinencia, nem lesz feltétel a betegbiztosítás megléte, bemutatása (TAJ-kártya), a szolgáltatást igénybevevő akár nevének közlése nélkül is kaphat segítséget.

Az alacsony küszöbű intézmény az, ahol a változást igénylő szenvedélybetegek, addiktológiai problémával küzdők, kortársaik, hozzátartozóik, közvetlen szociális környezetük szolgáltatásban részesülhetnek.

Módszerei, eszközei, eljárásai alkalmasak lehetnek az igénybevevő súlyosabb testi-lelki károsodásainak, szociális és egyéb veszteségeinek megelőzésére, aktuális állapotának szinten tartása, javítására, további szolgáltatások igénybevételének motiválására.

erősségek	gyengeségek
Elkötelezett szakemberek vannak Intézményi együttműködések léteznek Intézményi tapasztalatok vannak (MMA) Szakmai program KEF működése	Telephely nincs kiépítve Forráshiány Szakemberek leterheltsége, kiválasztása
lehetőségek	veszélyek
Önkormányzat partnersége A szolgáltatók felé való bizalom Képzési lehetőségek Önkormányzat tulajdonában lévő használaton kívüli ingatlan biztosítása	Forráshiány Bizonytalan finanszírozás Előítéletek, elutasítottság Nincs elfogadott drogstratégia

4.2.1. Megkereső munka kialakítása

A megkereső munka alatt olyan segítő tevékenységet értünk, amelynek célja az ellátási területen élő, vagy ott életvitelszerűen tartózkodó, vagy az ellátási területen meghatározott céllal megjelenő, „rejtőzködő” – segítő intézménnyel kapcsolatot nem tartó droghasználó egyénnel, csoportokkal, közösségekkel történő – kapcsolatfelvétel megvalósuljon.

A kapcsolatfelvétel célja a nehezebben elérhető csoportok ellátása, annak érdekében, hogy felmérhetőek legyenek Dunaújvárosban a rejtőzködő szerhasználók szükségletei, és meghatározhatóak legyenek az e szükségletekre adható segítői válaszok.

erősségek	gyengeségek
Ismerjük a város droghasználat szempontjából veszélyeztetett helyszíneit Szakmai tapasztalat (MMA) Működő szolgáltatásokkal való együttműködés KEF működése Önkéntesség terjedése	A rejtőzködő szerhasználók számának, illetve azok valós szükségleteinek ismeretének a hiánya Speciálisan e területre képzett szakemberek hiánya
lehetőségek	veszélyek
Minimális infrastrukturális háttér igénye van Az MMA keretében működő utcai szociális munka tapasztalatai	Forráshiány Bizonytalan finanszírozás Negatív attitűd Nincs elfogadott drogstratégia

4.2.2. Parti szerviz

Arról már a fentiekben írtunk, hogy Dunaújvárosban ez a segítő tevékenység, szolgáltatás kimondottan csak nagy, országos kiterjesztésű rendezvények során jelenik meg, akkor is úgy, hogy a szolgáltatást nyújtók is más helységekből jönnek.

Célunk az, hogy a biztonságos szórakozást és a biztonságos táncolást elősegítsük az elektronikus zenei partikon. A parti szerviz szolgáltatásai a szermentes, a szereket kipróbáló, alkalmi és rekreációs használó egyéneket és csoportokat egyaránt célozzák.

A szolgáltatások elsősorban a droghasználatból adódó fizikai és pszicho-szociális ártalmak csökkentésére irányulnak.

Az alábbi szolgáltatások lehetnek a rendezvényeken:

- biztonságos szórakozás szemléletmódjának átadása
- pihenési lehetőség biztosítása
- a célcsoport szükségletei szerinti, a droghasználat ártalmait csökkentő információk megadása
- a célcsoport ellátása a droghasználat ártalmait csökkentő információs anyagokkal, egyéb ártalomcsökkentő eszközökkel
- a célcsoport tagjainak informálása, tájékoztatása a drogproblémáikkal foglalkozó egészségügyi, szociális intézmények szolgáltatásairól, elérésükről
- krízisintervenció

erősségek	gyengeségek
KEF működése A szolgáltatás létrehozásának szándéka	Helyi jó gyakorlat hiánya Gesztor szervezet hiánya
lehetőségek	veszélyek
Jó gyakorlatok az ország más pontjain Szakmai támogatottság Média támogatása Önkéntesség terjedése	Forráshiány Érdektelenség Szórakozóhelyek ellenérdekeltsége

4.3. Nappali ellátás

Dunaújvárosban nem működik szenvedélybetegek nappali ellátása, melynek szükségesség már régóta téma a helyi szakemberek körében. Elképzelésünk szerint a pécsi INDIT Közalapítvány tapasztalatait, és gesztorként való felkérését látjuk elérhető módszernek, hogy ezt a fejlesztési célt megvalósíthassuk.

Az ellátásban a szenvedélybetegek komplex pszicho-szociális rehabilitációjának segítése, önsegítő aktivitásuk támogatása, az integráció és re-integráció, valamint a társadalmi kirekesztettség megakadályozása, a kliens környezetében élők - a társadalom - negatív attitűdjének megváltoztatása a cél.

A „nappali” megnevezés arra utal, hogy adott helyiségben napközbeni ellátásokat nyújt szenvedélybetegek részére. Fontos, hogy ezek a szolgáltatások a kliensek széles köre számára legyenek elérhetőek, és a szenvedélybetegségből adódó sokrétű problémára egyéni megoldások megtalálását segítse elő.

A szer vagy viselkedési addikció hatásaiban nemcsak az azzal élő és visszaélő egyén érintett, hanem a családtagjai, a szűkebb, tágabb környezete is, ezért a szolgáltatásoknak nem elég csak az egyént megcélozni, hanem a környezetében élők számára is elérhető ellátásokat kell biztosítani a szenvedélybetegek nappali ellátása keretében.

A szolgáltatás egyéni szükségletekre alapozott, hosszabb távú ellátásokat kínál, amely nagymértékben épít a kliensek aktív és felelős részvételére, valamint a nyitott programokon résztvevők kooperatív készségére.

erősségek	gyengeségek
Elkötelezett szakemberek vannak Kidolgozott szakmai program elérhető Intézményi együttműködések működnek	Nincs épület, Kiepített infrastruktúra hiánya
lehetőségek	veszélyek
Normatívát kiegészítő pályázatok vannak Jó gyakorlatok az országban, Pécssett Önkormányzati támogatottság megszerzése Média kapcsolatok kihasználása	Forráshiány Bizonytalan finanszírozás Törvényi szabályozás bizonytalansága

4.4. Önsegítő csoportok támogatása

A kezelés-, ellátásban való kortárs, sorstárs csoportok (AA, NA) önkéntessége nincs kiépítve, nem alakult ki a városban. Ezek megvalósulásának lehetőségét látjuk a kialakítandó drogambulancia, közösségi ellátást nyújtó szolgáltatóknál, vagy akár a kórház jelenlegi osztályán.

Az önsegítő csoportok társulásának célja egy közös szükséglet kielégítése, közös egészségkárosodás vagy probléma leküzdése, a kívánt társadalmi illetve személyes változás előidézése. Az önsegítő csoportok szemtől szembeni interakciókat, a tagok személyes felelősségét hangsúlyozzák, anyagi segítséget és érzelmi támogatást egyaránt nyújtanak egymásnak.

erősségek	gyengeségek
Vannak absztinens segítők Szakmai háttér biztosított	Valós szükséglet ismeretének hiánya Anonimitás biztosítása
lehetőségek	veszélyek
Jó gyakorlatok az országban Pénzügyi erőforrás nem sok Média kapcsolatok kihasználása	Érdektelenség Társadalmi elutasítás

4.5. Közösségi tér kialakítása - „Kell egy hely”

Ezen mi egy olyan alternatív szórakozási és szabadidős tevékenységi szolgáltatások kiépítését értjük, mely koncentráltan jelenik meg a városban. A közösségi tér a helyi lakosok szabadidejének aktív, közösségben történő eltöltését szolgálja, közösségi programoknak biztosít helyszínt, a közösségek aktivitását segíti elő, közösségi funkciókat lát el. A helyi közösségi erőforrásokra támaszkodva segítik elő a szerhasználattal szembeni vonzó alternatívák biztosítását, illetve biztosítják a segítő szolgáltatásokhoz való eljutás lehetőségét.

erősségek	gyengeségek
Intézmények közötti jó kapcsolat Vannak elkötelezett szakemberek Szakmai háttér biztosított	Szakemberek túlterheltsége Jelenleg nincs „egy hely” a városban A közösség szükségleteinek megfelelő programok hiánya
lehetőségek	veszélyek
Önkormányzati szerepvállalás Motivált közművelődési és oktatási intézmények A már működő közösségek bevonása Önkéntességben rejlő lehetőségek	Érdektelenség Forráshiány, a programok működése sok esetben pályázatfüggő A programok hosszú távú fenntarthatósága nem biztosított A „hely” megtalálása, kialakítása

4.5. Az egészségügyi alapellátásban dolgozók érzékenyítése

Az egészségügyi alapellátásában dolgozó szakemberek érzékenyítése már az előző tanulmányokban is felmerült abból a megközelítésből, hogy sokkal nagyobb odafigyelést kellene beépíteniük mindennapos tevékenységük során a drogprobléma iránt. (fókusz csoportos megbeszélések)

Az egészségügyi alapellátásban a minimális intervenció gyakorlata nehezen terjed el, a háziorvosok többsége nem törekszik aktívan a szenvedélybetegek azonosítására, a betegek informálására és szakemberhez való irányítására, holott ezeknek az alkalmazása társadalmi szinten is képes lehetnek a probléma kiterjedtségét befolyásolni.

A fejlesztés érdekében az egészségügyi alapellátásban dolgozó szakemberek ismereteinek bővítése elengedhetetlen.

erősségek	gyengeségek
Elkötelezett szakemberek Személyes kapcsolatok Szaktudás Képzési tapasztalat Kidolgozott szakmai program Infrastrukturális háttér biztosított	Információhiány Akadozó információáramlás Szenvedélybetegségek felismerésének hiánya Képzések hiánya
lehetőségek	veszélyek
KEF működése Szakmai támogatottság Önkormányzati támogatottság	Érdektelenség Forráshiány A probléma bagatellizálása Célcsoport túlterheltsége

A fenti célok elemzése alapján megállapítható, hogy a kívánt fejlesztésekben résztvevő szervezetek általános véleménye az, hogy a legnagyobb akadályt a jelenlegi forráshiányos helyzet befolyásolja.

A kábítószer-probléma csökkentésére irányuló tevékenységekhez nem áll rendelkezésre elegendő anyagi forrás sem a szociális, sem az egészségügyi területen.

A prioritási listát a fentiekben nevesített célok számozásával kívántuk érzéltetni, amiben fontos szempont volt, hogy a célok megvalósítási lehetősége legkevésbé függjenek bizonytalan anyagiaktól.

A SWOT analízis alapján megállapítást nyert szempontok figyelembe vételével azok a célok kerültek szándékaink alapján előrébb, amelyek a megvalósulás időszakában minimálisan befolyásolják annak létrehozását, illetve amik a legnagyobb esélyt biztosítják a célok elérésében.

Melléklet:

**SWOT analízis Dunaújváros meglévő
egészségügyi-, és szociális ellátó
rendszeréről**

Erősségek	Gyengeségek
<p>Alacsony küszöbű szolgáltatások:</p> <p>Információs, valamint felvilágosító szolgáltatások fejlettek.</p> <p>Az ellátó háló meglévő elemei végzik a feladatot. Az összes alapvető szükségletre irányul.</p> <p>Dunaújvárosban és a megyében célcsoport számára elérhető, kapacitásai korlátozás nélkül elérhetőek és az igénybevételi hajlandóság növekvő</p> <p style="text-align: center;">Szociális ellátással kapcsolatos szolgáltatások:</p> <p>A városban fejlettek a klasszikus célcsoportokra szervezett ellátó rendszerek</p> <p>Az alapesetben szociális hiány tünetekkel bekerülő szerhasználókat a rendszerelemek a meglévő szakellátásba irányítják.</p> <p style="text-align: center;">Egészségügyi kezelés / ellátáson belül kínált szolgáltatások</p> <p><u>sürgősségi ellátás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető</p> <p><u>kórházi (osztályos) detoxifikálás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető</p> <p><u>addiktológiai kórházi szakellátás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető, az igénybe vételi hajlandóság átlagos</p> <p><u>pszichiátriai kórházi szakellátás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető</p> <p><u>mentálhigiénés vagy pszichoterápiás kórházi ellátás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető, az igénybe vételi hajlandóság növekszik</p> <p><u>ambuláns detoxifikálás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető</p> <p><u>addiktológiai ambuláns szakellátás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető</p> <p><u>pszichiátriai ambuláns szakellátás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető</p> <p><u>mentálhigiénés vagy pszichoterápiás ambuláns ellátás</u></p> <p>Kiépült és korlátozás nélkül elérhető</p>	<p>Alacsony küszöbű szolgáltatások:</p> <p>Információs, valamint felvilágosító szolgáltatások A helyi médiumok bevonására nem fordít kellő energiát ez ellátó háló</p> <p>A Telefonos, információs vonal : Városi (helyismerettel rendelkező) szolgálat nincs, az igénybevételi hajlandóságról nincs információ</p> <p><u>Megkereső munka:</u></p> <p>A hajléktalan ellátás utcai munkaterének eszköze, de nem szerhasználók a célcsoport.</p> <p><u>Parti szervíz (outreach):</u> Csak olyan rendezvényeken működik , amely országos szervezésűek, de helyben zajlanak(pl. EFOTT). A helyi vonatkozású rendezvényeken nem működik.</p> <p><u>Tű- és fecskendőcsere szolgáltatások:</u> a szolgáltatás bürokratikussá válása miatt a működtetők hajlandósága csökkent, megszűnt</p> <p>Az újabb három éves pályázati ciklusra nincs meg a gesztor és/vagy a működtető.</p> <p>Az érintett ellátó szervezetek belső kommunikációja hiányos</p> <p style="text-align: center;">Szociális ellátással kapcsolatos szolgáltatások:</p> <p>Az alapesetben nem a szerhasználókra irányuló szociális helyi ellátási formák nem érzékenyek a szerhasználókra.</p> <p>Az alapesetben szociális hiány tünetekkel bekerülő szerhasználókat gyakran nem szűrik ki kellő hatékonysággal a szociális területen dolgozó szakemberek.</p> <p>Nincs a városban és a környékén</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nappali ellátás pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek részére 2. pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek átmeneti otthona 3. pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás

<p>Rehabilitációt előkészítő program és szubsztitúciós terápiák kapcsán kiépült szakmai kapcsolatrendszerrel irányítják át a szerhasználókat</p> <p>Felvilágosító szolgáltatások</p> <p>A nem elsődlegesen a szerhasználókra irányuló család mediáció és tanácsadás illetve életvezetési tanácsadást folytatnak, de amennyiben felmerül a szerhasználatból eredő probléma az része a kezelésnek.</p>	<p>Egészségügyi kezelés / ellátáson belül kínált szolgáltatások:</p> <p><u>mentálhigiénés vagy pszichoterápiás kórházi ellátás</u> kapacitásai fejlesztésre szorulnak <u>A kórházi addiktológiai és pszichiátriai szakellátás</u> _ágyszáma (2) kevés , növelésre szorul <u>rehabilitációt előkészítő program és szubsztitúciós terápiák:</u> nem működnek a városban</p> <p>Felvilágosító szolgáltatások:</p> <p>Elsődlegesen a szerhasználókra irányulóan nincsenek ilyen szolgáltatások Rehabilitáció, re-szocializáció, re-integráció szolgáltatások : nincsenek Elterelés, mint szolgáltatás: nincsenek Nem folyamatos, nem következetes a pályázati tevékenység. A szerhasználókra irányuló jelzőrendszer működése esetleges. A szerhasználókra irányuló adatkezelés fejletlen vagy tisztázatlanság miatt nem működtetik. A civil és egyházi szervezetek helyi szinten nem vesznek részt a ellátási rendszer működtetésében</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> - A helyi médiumok fogékonyak a témára. - Alacsony küszöbű ellátó rendszerek fejlesztésére pályázat áll rendelkezésre újabb három évre. - Az elterelő szolgáltatásokra pályázat áll rendelkezésre. - Rehabilitáció, re-szocializáció, re-integráció szolgáltatásokra pályázat áll rendelkezésre 	<p>A szerhasználókra irányuló adatkezelés feltételei jogilag tisztázatlanok illetve erősen korlátozottak. A „legális” drogot használók társadalmi elfogadottsága a városban elfogadottabb, mint a szerhasználók.</p> <p>Alacsony küszöbű szolgáltatások:</p> <p><u>Tű- és fecskendőcsere szolgáltatások:</u> sem HÍV, HPV fertőzöttségre a szűrés nem működik, az intravénás szerhasználók rejtőzködése növekszik az ellátó rendszer számára, A hiánya miatt a fertőzöttség veszélye nő</p> <p>Szociális ellátással kapcsolatos szolgáltatások:</p> <p>Az alapesetben nem a szerhasználókra irányuló szociális ellátási formák finanszírozási és jogi háttere nem támogatja a szerhasználók ellátását. A lakosság elszegényedése és előregedése elvonja a forrásokat ettől a célcsoporttól.</p>

	<p>Nappali, átmeneti és közösségi ellátás hiányában a szerhasználók az egészségügyi rendszert hajléktalan ellátást terhelhetik meg illetve közterületeken való megjelenésük a szubjektív biztonságérzetet csökkentik a városlakókban.</p> <p>Egészségügyi kezelés / ellátáson belül kínált szolgáltatások Ha nincs helyben ellátó hely, akkor nagy valószínűséggel kiesnek a szerhasználók az egészségügyi ellátásból.</p> <p>Felvilágosító szolgáltatások: Célzottan a szerhasználókra nem irányul tevékenység, emiatt az ellátó rendszerbe nem kerülnek be vagy kiesnek.</p>
--	--